

РЕШЕНИЕ

№ 20033

гр. София, 15.10.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXIII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 04.10.2024 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Доброслав Руков

**ЧЛЕНОВЕ: Луиза Христова
Мария Шишкова**

при участието на секретаря Станислава Данаилова и при участието на прокурора Куман Куманов, като разгледа дело номер **5937** по описа за **2024** година докладвано от съдия Луиза Христова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208-228 АПК във връзка с чл. 285, ал. 1 ЗИНЗС. Образувано е по касационна жалба от Е. Д. М. срещу решение № 1789 от 18.03.2024г. по адм.дело № 1425/2018г. на АССГ, 6 с-в, В ЧАСТТА, с която се отхвърля иска за сумата над 24лв. до претендирания размер от 25000лв. – обезщетение за неимуществени вреди, претърпени в периода 12.01.-04.02.2018г. В жалбата от 04.04.2024г. М. излага общи твърдения за неправилност на съдебното решение. В жалба от 12.04.2024г., чрез адв. Ю., се посочва, че размерът на обезщетението е явно несправедлив по смисъла на чл. 52 от ЗЗД. След като ищецът е бил поставен в нечовешки и унижителни условия по смисъла на чл. 3 от ЕКПЧ, е ирелевантен периода, в който ги е търпял, както и това, че не е бил поставен в по-неблагоприятни условия от другите затворници. Поради това се иска от съда да отмени процесното решение в оспорената част и да уважи изцяло предявения иск, ведно със законната лихва до окончателното изплащане. Претендира разноски.

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, редовно уведомен, изразява становище за неоснователност на жалбата. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на СОФИЙСКА ГРАДСКА ПРОКУРАТУРА изразява становище за неоснователност на касационната жалба и моли решението да бъде

оставено в сила.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С.-град, XXIII-и касационен състав, след като прецени събраните по делото доказателства и наведените касационни основания прилагайки нормата на чл. 218 АПК, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Касационната жалба е ПРОЦЕСУАЛНО ДОПУСТИМА, като депозирана в срок и от активнoleгитимирано лице, за което съдебният акт в оспорената част е неблагоприятен. Разгледана по същество, касационната жалба е НЕОСНОВАТЕЛНА.

Първоинстанционният съд е бил сезиран с иск по чл. 284 от ЗИНЗС за обезщетяване на неимуществени вреди, причинени на Е. Д. М. поради нарушение на правата му по чл.3 от ЕКПЧ, състоящо се в неконтролиране на чистотата и хигиената в карето за разходка на покрива в периода от 12.01.2018 г. до 04.02.2018 г. вкл. Размерът на обезщетението е 25000лв. за причинени на ищеца унижение, психически тормоз, страдание от влошено здравословно състояние, липса на апетит и др. вследствие това, че му е осигурена разходка по един час на ден в посочения период в адска мръсотия на покрива, със задръстени шахти с лоша миризма, хрочки по стените, фасове и кал по пода. Производството по делото е прекратено с определение №7987/12.10.2022 г., след като при извършена служебна справка съдът е установил, че по искова молба на Е. Д. М. срещу Главна дирекция „ИН“ с предмет - заплащане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди за периода от 15.01.2018г. до 13.09.2018г. вследствие на лошите условия, в това число и въпросът за хигиената в арестно помещение на [улица], в АССГ е образувано, разгледано и приключило с влязло в сила съдебно решение адм.дело № 12525 по описа за 2018г. С определение № 5831/07.07.2023г. АССГ троен състав, XI с-в по адм.дело № 2909/2023г. е указал адм. дело № 1425/2018 г., образувано по исковата молба на Е. М. срещу ГД "ИН", в частта за периода от 12.01.2018 г. до 15.01.2018 г., да бъде върнато на първоинстанционния съд за произнасяне след прецизиране на исковия период.

ГДИН е оспорила иска с отговор от 11.09.2023г. като е изложила съображения, че не са налице предпоставките по чл.203, ал.1 от АПК във връзка с чл.284, ал.1 от ЗИНЗС.

Въз основа на приетите писмени доказателства и гласни доказателства по адм. дело № 12525/2018г., първоинстанционният съд е обосновал правния извод, че ответникът ГД „ИН“ не е изпълнил законоустановените си задължения, като е нарушил разпоредбата на чл. 3 ЗИНЗС, тъй като не е осигурил редовно почистване и хигиена на мястото на разходка на покрива съобразно задължението му по чл.22, ал.2 от ППЗИНЗС. Бездействието на ответника се състои в неизпълнение на посочените разпоредби в периода от 12.01.2018г. до 14.01.2018г. вкл. – 3 дни. Приел е, че ищецът е преживял негативни усещания – емоционален стрес, безпокойство, чувство на унижение и малоценност, но не в силата и степента, претендирани в исковата молба. Поради това, съобразявайки интензитета на засягане, продължителността на въздействието и икономическия стандарт в страната към момента на увреждането, е определил обезщетение от 8 лв. на ден, или общо 24лв.

Пред настоящата инстанция не са ангажирани писмени доказателства по смисъла на чл. 219, ал. 1 АПК, които да са релевантни към спора. По смисъла на чл. 220 във връзка с чл. 218, ал. 2 АПК съществува забрана за фактически установявания в касационното производство, като правомощията на съда се изразяват само в преценката дали първоинстанционният съд правилно е приложил релевантните

материално-правни норми, дали неговото решение е валидно и допустимо, дали е допуснал съществени процесуални нарушения, обуславящи отмяна на оспорения съдебен акт и връщане на делото за ново разглеждане по реда на чл. 222, ал. 2 АПК.

Съгласно разпоредбата на чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС „държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3“, който в своята ал. 1 предвижда, че тези лица „не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение“. Според чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС „за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоченност“. Правилно в оспорения акт е посочено, че от установените факти се обуславя осъществяването на нарушение по чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС във връзка с чл. 3 от ЕКПЧ.

За да бъде приета основателност на иска за вреди с правно основание чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС, следва кумулативно да бъдат доказани: акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл. 3 от закона, и настъпила, в резултат на нарушението, неимуществена вреда в правната сфера на ищеца, която се предполага до доказване на противното по силата на оборима презумпция, въведена с разпоредбата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС. В този смисъл на доказване подлежи и причинно-следствената връзка между нарушението на чл. 3 ЗИНЗС и настъпилата в патримониума на ищеца неимуществена вреда – унижение, психически тормоз, страдание от влошено здравословно състояние, липса на апетит. За квалифицирането на едно бездействие като незаконосъобразно, е необходимо да бъде установено неизпълнение на фактическо действие от страна на административен орган или длъжностно лице от администрацията, като е необходимо да съществува нормативно установено задължение за изпълнение на това действие. Дори и да не се докаже незаконосъобразно бездействие или действие на конкретно длъжностно лице от състава на ГД „ИН“, е достатъчно за претърпяването на неимуществени вреди поставянето на условия в противоречие с изискванията по чл. 3 ЗИНЗС. В този смисъл и отговорността е обективна, безвиновна.

Съдът намира, че ответникът не е изпълнил задължението си по чл. 22, ал. 2 от ППЗИНЗС, според което общите помещения се почистват по реда на дежурствата на лишените от свобода по график, изготвен и утвърден от инспектора по социални дейности и възпитателна работа въпрос на избор от страна на пациента. Доколкото местата за престой на открито са за общо ползване, затворническата администрация е следвало да осигури редовното им почистване. В случая е налице бездействие, представляващо нарушение по чл. 3 от ЗИНЗС, което е първата предпоставка за основателност на иска за вреди с правно основание чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС. Правилно е определен и периода на бездействието – от 12.01. до 14.01.2018г. вкл., защото за периода от 15.01.2018г. до 04.02.2018г. е постановено решение по адм. дело № 12525/2018г., с което на ищеца е присъдено обезщетение за неимуществени вреди, причинени вкл. от лошите битови условия в карето за разходки.

В резултат на бездействието на ГДИН в този период в правната сфера на ищеца неминуемо са настъпили неимуществени вреди. Тези вреди обаче не са в същия вид и интензитет, претендиран в исковата молба. На първо място от претендираните унижение, психически тормоз, страдание от влошено здравословно състояние, липса на апетит, се установяват унижение, психически тормоз и липса на апетит. В показанията си, дадени в осз на 23.06.2020г. по адм. дело № 12525/2018г., св. Ц. посочва, че ищецът се е чувствал подтиснат, отказвал е храна, бил е депресиран. От представената медицинска справка на лицето на л. 214 по адм. дело № 12525/2018г. не се установява, същото да е било във влошено здравословно състояние в процесния период. То е прегледано на 12.01.2018г., като към този момент вече е имало артериална хипертония, депресивен синдром, бронхиална астма и липоми. Следващият медицински преглед е на 17.01.2018г., като няма данни за влошено здравословно състояние в периода 12.01-14.01.2018г. вкл. Следователно става въпрос за умерен стрес, причиняван от едночасова разходка в каре на покрива, което очевидно не съответства на изискванията за място за престой на открито. Като се има предвид, че това е била единствената разходка на ищеца в този период, несъмнено е, че същата причинява стрес, чувство на унижение, липса на апетит непосредствено след престоя там предвид неприятната миризма и гледката на нечистотии. Неимуществената вреда е в пряка причинна връзка с бездействието на ответника, който не е осигурил хигиена на посоченото място за общо ползване. Следователно налице са всички елементи от фактическия състав на разпоредбата на чл. 284, ал. 1 във връзка с чл. 3 ЗИНЗС, като не е оборена и презумпцията по чл. 284, ал. 5 от с.з.

Неоснователни са възраженията на касатора обаче, че обезщетението е в размер, който не е съобразен с вида и интензитета на нарушението. Обезщетението не следва да бъде източник на неоснователно обогатяване за пострадалия, като при претенция за вреди над обичайните последният следва да ги докаже, за да се оправдае и присъждането на обезщетение над обичайния размер. В случая следва да се отчете степента, в която нарушението е засегнало конкретния потърпевш и какво му е причинило. Става въпрос за 3-дневен период по 1 час на ден. Други оплаквания в исковата молба по първоинстанционното дело не се съдържат. Такива се навеждат по адм. дело № 12525/2018г., където се установява, че в периода от 15.02.2018г. нататък ищецът е прекарвал не само по един час на ден на посоченото каре на покрива, а и е бил поставен в единична килия на покрива. Несъмнено там интензитета на негативно въздействие е бил особено силен и в степен, която да причини по-сериозни неимуществени вреди. За процесния период обаче нито се твърди такова въздействие от ищеца, нито се установява от доказателствата по делото. Поради това определеното от първоинстанционния съд обезщетение от 8лв. дневно е адекватно на интензитета на увреждането. Това обезщетение е повече от размера на среднодневната социалната пенсия за старост към момента на предявяване на исковата молба – 5,76лв., и около три пъти по-малко от месечната минимална работна заплата за страната от 01.01.2018г.

Неоснователна е претенцията в касационната жалба за присъждане на лихва върху посочената сума до окончателното изплащане, защото такова искане липсва в исковата молба.

По тези доводи и аргументи, касационната инстанция заключава, че оспореното съдебно решение като правилно следва да бъде оставено в сила. Относно претенцията на ответника за юрисконсултско възнаграждение, съдът

намира същата за неоснователна. Съгласно чл. 143, ал.3 от АПК, във връзка с чл. 37 от ЗПП и чл. 286, ал.2 от ЗИНЗС, когато съдът отхвърли оспорването, ответникът има право на разноси, вкл. на юрисконсултско възнаграждение, освен ако с поведението си е дал повод за завеждане на делото. Минималният размер на това възнаграждение съгласно чл. 24 от Наредбата за заплащане на правната помощ е 100лв. Присъждането му обаче би имало за ефект да лиши жалбоподателя от цялото обезщетение, присъдено му с първоинстанционното решение. Подобен резултат би наложил на жалбоподателя ограничение на неговото право на достъп до съд, което е несъотносимо с преследваната законова цел, респ. би представлявало нарушение на член 6 § 1 на Конвенцията. В този смисъл решение на ЕСПЧ по делото С. срещу България (Жалба № 68490/01).

По изложените съображения, Административен съд София-град, XXIII-ти касационен състав, на основание чл. 221, ал. 2 от АПК във връзка с чл. 285, ал. 1 от ЗИНЗС,

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 1789 от 18.03.2024 г. по адм. д. № 1425/2018 г. на АССГ, В ЧАСТТА, с която се отхвърля иска срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за сумата над 24лв. до 25000лв.
Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: